

*Морозов К.Е., ст. гр. ФКфе-11-1
Науковий керівник:
к. т. н., доц. каф. ЕАіФ Крилова О.В.
(Державний ВНЗ «Національний гірничий
університет», м. Дніпропетровськ, Україна)*

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРОЦЕСУ БЮДЖЕТУВАННЯ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

Українські підприємства все більшої уваги почали приділяти питанням бюджету та його практичного застосування. Виявляється, що вітчизняні підприємства з переходом до ринкової економіки мали кардинально змінити відношення до бюджетування, як інструменту планування та спробувати використати на власній практиці багаторічний досвід зарубіжних підприємств. Проте дотримання бюджетів, керування ними та впровадження глобальних систем управління на основі бюджетування на підприємствах викликають багато протиріч, проблем та складнощів.

Метою цієї статті є визначення можливості застосування бюджетування як технології планування на підприємствах.

Так до причин, що зумовили необхідність впровадження бюджетних систем 35,2% опитуваних віднесли відсутність інформації про реальні витрати, видатки та надходження на підприємстві, 24,4% — нецільове використання ресурсів організації, 24,1% — необхідність вираження у вартісному співвідношенні усіх виробничо-господарських операцій, 21,1% — значні фінансові втрати та 20,7% — кризу неплатежів[2].

Внаслідок впроваджених бюджетних систем найчастіше відмічають опитувані підприємці покращання ситуації з платоспроможністю підприємства (36,3% позитивних відповідей), на другому місці — прийняття більш обґрунтованих управлінських рішень, що базуються на бюджетній інформації (34,8%), далі відзначають підвищення рівня фінансової результативності (31,4%) а також забезпечення цільового використання та економії ресурсів організації (31,1%) та покращання рівня фінансової дисципліни (20,4%)[2].

При плануванні за допомогою бюджетування велике значення приділяють саме бюджетам. Проаналізувавши ряд літературних джерел, було встановлено, що різні автори по різному трактують це поняття. Загалом можна виокремити чотири основні підходи: як план майбутніх операцій визначає бюджет Бень Т.Г., Довбня С.Б, Голов С.Ф., як кількісно-виражений план – Неміровський І.Б., Форстер Дж., Хорнгрен Ч.Т., бюджет вважають кошторисом доходів і витрат такі дослідники як Борісов А.Б., Корнієнко Г.А., бюджет як «фінансовий план» визначають Бланк І.О., Миддлтон Д.

Також однією з найважливіших передумов ефективності функціонування бюджетування є розробки науково обґрунтованих принципів та їх впровадження і використання у практичній діяльності. В науці виокремлюють принципи науковості, комплексності, оптимальності, єдності, повноти, достовірності, ранжування, варіантності, збалансованості, забезпечення зворотного зв'язку та інтегрованості [1]. Якщо підприємство буде їх дотримуватись, то система бюджетування буде працювати злагоджено і на неї можна буде впевнено опиратись при розробці майбутніх показників. У процесі розробки та впровадження системи планування необхідно приділити увагу організації процесу контролю виконання бюджету, оскільки бюджетування без зворотного зв'язку – це даремно витрачений час.

Крім цього варто зазначити, що у сучасних умовах господарювання бюджетування активно просувається у напрямку автоматизації та впровадження таких інтегрованих систем управління як MRP, ERP, SAP/R3, BAAN IV чи IFS [1].

Незважаючи на велику кількість ще не розв'язаних теорією і практикою рішень у галузі планування шляхом бюджетування, ми стверджуємо, що цей напрямок діяльності підприємства має великі шанси на існування та розвиток у науковій сфері та прикладному застосуванні у плануванні підприємства.

Список літератури:

1. Кузьмін О.Є, Мельник О.Г. Бюджетування на підприємстві: Навч. посібник. – К.: Кондор., 2008. — 312 с.
2. <http://vns.lp.edu.ua>